

Večkrat dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Izšel dnevno razen sobot, nedelj
in praznikov.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 12. SEPTEMBRA (SEP. 12), 1935. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 178

Mussolini je spet blokiral mirovna pogajanja v Ženevi

Italijani ignorirali Ligin komitej, ki rešuje italijansko-abisinski spor. Anglija še vedno priklanja na Francijo, naj osvoji njeno stališče proti Italiji, če hoče obdržati njeno zavezništvo proti Nemčiji. Mussolini povečal mobilizacijo armade in pozval šest milijonov fašistov pod orožje v znak demonstracij svoje moči

11. sept. — V enem prvem govoru v zgodovini Lige narodov je Samuel Hoare, britanski zunanji minister, poudaril, da ne bo kolektivno vzdržanje kolektivni odpor proti čim neprovocirane agresije, je bil Hoare.

Italijanska delegacija ni prišla na pogajanja, ki pomeni, da ne bo slednja ubola. Italijani so označili izjavo "britsko izsiljevanje", toda drugi državi so jo navadno sprejeli.

11. sept. — Poskus evropskih državnikov, ki so ponudili Italiji mandat nad Abesinijo, da prepreči vojno v Afriki, je izjalovil. Salvador de Madariaga, načelnik komiteja, ki rešuje svet Lige narodov, ni hotel podati nobene izjave glede kompromisa, da bi Italiji dodelili mandat nad Abesinijo, in s tem je izšel iz kroja.

Komitej, katerega tvorijo reprezentanti Anglije, Francije, Turčije in Poljske, je hotel, da ne bi imela nadaljnja pogajanja za mirno poravnavo nobenega uspeha in jih je zavrnil. Sedaj bo na svojo pest nastopila rešitev, sestavljen od mirovne formule in jo predložiti Ligi narodov.

Medtem, ko se je poskus kolektivne pomoči, se je britska delegacija pripravila na diplomatsko ofenzivo. Samuel Hoare, britanski zunanji minister, je imel razgovor s francoskim ministrom Lavalom. Diskuzirala sta o govorih, ki jih bosta danes in jutri imela na seji sveta Lige narodov. Tu domnevajo, da se v razgovorih razpravljala o evropskih evropske varnosti.

Informacije se glase, da je angleški zunanji minister ponovno poskušal Lavala, da Francija ne bi računala na pomoč Velike Britanije, da jo bo podpiral proti Nemčiji, če ne bo ona sedaj podpirala Anglije proti Italiji. Hoare zagotavlja Lavala, da bo Anglija izpolnila vse obveznosti glede zaščite miru v skladu s Kelloggovega pakta, ločeno pogodbo in kovenanta Lige narodov, če bo Francija podpirala Veliko Britanijo.

Italijanska delegacija poslušala ni. Dali noče nobene obljube in čaka na Ligo narodov, da bi podala definitivni odločitev in potem bo povedala, kaj namreč storiti. Dala je že razumeti, da ne prizna jurisdikcije Lige narodov, katerega odločitev ignorira.

Mussolini se bo najbrž držal stališča, katero je sklenil s Francijo, odločil se je za mobilizacijo v Abesiniji ter sprejel mandat nad Abesinijo, katerega cesar Selassie ne bo odobril. Ko bo ta stvar urejena, računava Mussolini, bo Liga narodov dovolila Italiji invazijo na Abesinijo.

11. sept. — Sinoči so bile objavljene štiri separate mobilizacijske odredbe v uradnem glasniku, katere je kralj Emanuel podpisal. Nova mobilizacija bo sestavljena iz 50.000 mož. V prvi odredbi je Mussolini kot vojni minister pozval pod orožje upoko-

Pakt abesinskih koncesij je veljaven

Tako trdi Rickett, ki ga je podpisal

Kairo, Egipt, 11. sept. — Francis M. Rickett, angleški promotor, ki je izposloval od cesarja Selassieja koncesije za ameriško Standard-Vacuum Oil Co. za eksploatacijo naravnega bogastva v Abesiniji, je včeraj rekel reporterjem, da je sklenjena pogodba še vedno veljavna. Oljna družba je na pritisk ameriškega državnega tajnika Hulla preključila pogodbo pred nekaj dnevi. Rickett je dejal, da se je pričel pogajati s Selassijem že pred nekaj dnevi, predno je prišlo do obmejnega incidenta v Ualualu, ki je izzval sedanji konflikt med Italijo in Abesinijo. On insistira, da je pogodba še vedno veljavna.

"Zdi se mi, da se je ameriški državni tajnik prenehal, ko je zahteval od direktorjev Standard Vacuum Oil Co. preklic pogodbe," je rekel Rickett. "On bi bil moral pretehtati vse fakte in pogajanja, ki so rezultirala v podpisu pogodbe."

Na vprašanje, ali bo koncesije ponudil drugim interesom, je Rickett odgovoril, da njegova metoda ni mešetarjenje s koncesijami. Kaj naj se stori z njimi, je odvisno od ameriške oljne družbe.

Gorman zahteva konec anarhije

Washington, D. C. — Francis J. Gorman, podpredsednik unije Textile Workers of America, je zapretil z oklicem splošne stavke v tekstilnem distriktu Pelzer, S. C., če ne bodo avtoritete končale anarhije, ki prevladuje v distriktu. Gorman je obdolžil avtoritete odgovornosti za izgredo v Pelzerju, v katerih je bil eden stavar ubit in dvanajst ranjenih, ko so kompanijski pobojniki napadli stavkarje.

Vladni odbor preprečil stavko

St. Louis, Mo. — Federalni upravni odbor je preprečil stavko 4500 delavcev na Wabash železnici, ko je odločil zaslišanja o spornih vprašanjih. Železniške bratovščine in uprava železnice so obljubile, da bodo poslale svoje reprezentante v Washington, kjer se bo vršilo zaslišanje. Železničarji so odglasovali za oklic stavke, ker družba ni hotela priznati odlokov federalnega železniškega odbora.

Jene častnike letnika 1900. Ti so možje, ki so se borili v zadnjih italijanskih vojnah in so podvrženi službi le v slučaju, da preti Italiji velika nevarnost.

Druge tri odredbe določajo mobilizacijo vojaških strokovnjakov letnikov 1912 in 1913. Militaristični krogi pravijo, da bo Mussolini s to mobilizacijo zamajil vrzel v svojem programu, ki določa povečanje armade za 200.000 v tem mesecu. On je že v svojem govoru v Bolzanu naznanil, da bo imela Italija milijon mož pod orožjem ob koncu oktobra.

Mussolini je odredil tudi mobilizacijo fašistov, v kateri je prizadetih okrog šest milijonov oseb. Ta armada bo pripravljena prijeto za orožje v odločilnem momentu.

Poskus zlomitve stavke se izjalovil

Pristanišni delavci
podprli mornarje

San Francisco, Cal. — (FP) — Z namenom, da zlomito stavko mornarskih delavcev, ki je paralizirala promet v tujakšnjem zalivu, so delodajalci in njih uradniki sami krmarili tado iz Sacramento do San Francisco.

Na poti proti San Francisco jih ni nihče nadlegoval, toda ko so pripluli v luko, so spoznali, da je bil njihov trud zaman. Pristanišni delavci niso hoteli razložiti tovora, ki so ga po večini tvorila živila. Ta so se spridila in delodajalci so utrpeli veliko škodo.

Prej so naznanili, da bo nadaljnja ladja odrinila iz Stocktona v San Francisco, toda namesto so opustili, ko se je prvi poskus zlomitve stavke ponesrečil.

Evikcije v N. Orleansu

New Orleans, La. — Na stotine bednih družin je bilo v zadnjem času izgnanih iz stanovanj, ker niso mogle plačati najemnine, mestna religna uprava pa je odtegnila podporo več ko šeststotim družinam. Vdove in otroci bežajo na cestah, da dobijo nekaj centov, da si kupijo kruha. Beda v mestu in državi stalno narašča. Revne matere in njih otroci morajo prenočevati v parkih, ker ne dobijo druge zavetje.

Mirouna ligu išče podpise

Washington, D. C. — Mednarodna ženska liga za mir in svobodo išče 50.000.000 podpisov za svojo petico, ki zahteva razorožitev, mirno poravnavo mednarodnih sporov in odpravo vojne. Ko bo dobila to število podpisov, bo petico predložila vsem vladam kot znak splošnih zahtev za ohranitev miru in mednarodnega sodelovanja.

Brezposelni se organizirajo

Hibbing, Minn. — Tukajšnji brezposelni delavci so ustanovili organizacijo, katera ima zdaj že nad sto članov. Voditelji so naznanili, da bo organizacija re-

BONUSNA ARMA- DA KONČNO RAZKROPLJENA

Stotine veteranov
žrtve orkana v
Floridi
VLADA JE ODGO-
VORNA

Washington, D. C. — (FP) — Bonusna armada, katero je Herbert Hoover pognal iz Washingtona z oboroženo silo in sta bila pri tem dva veterana ubita, je bila končno temeljito razkrojena. Da li bo imelo to prav tako porazen učinek na Rooseveltovo administracijo kakor na Hooverovo, v tem momentu še ni jasno. Roosevelt je odgovoren, da je na stotine veteranov izgubilo življenje v orkanu, ki je divjal v zadnjem tednu na južnem obrežju Floride.

Ko je Roosevelt videl, da se zbira nova bonusna armada pred pragom Bele hiše, ni ponovil Hooverove napake. Na miren način je začel premeščati veterane dalje in dalje proti jugu v taborišča, ki jih je zgradila za nje federalna religna administracija, kjer mu niso mogli delati sitnosti. Barake, v katerih so prebivali, so bile nezavarovane proti viharjem, ki divjajo na južnem obrežju Floride, darsi so mnogi napovedovali, da bo prej ali slej prišlo do katastrofe.

Prišlo je, kar je moralo priti. Tropični orkan je zajel veterane v barakah, ki jim niso nudile zaščite, in posledica je bila smrt. Umrli so kakor miši, ki pridejo v past.

Roosevelt je takoj odredil preiskavo, da ugotovi odgovornost za gradnjo barak, ki niso nudile veteranom nobene protekcije. Gotovo je, da bo padlo nekaj oseb z visokih pozicij, toda Rooseveltova administracija s tem ne bo oprana. Nobena administracija v ameriški zgodovini ne bi mogla storiti kaj takega kakor Rooseveltova, ne da bi izgubila simpatij pri ljudstvu in si nakopala poraz.

Šeala probleme delavcev pri različnih delih in zahtevala unijake plače za izrjene delavce.

Restavriranje mo- narhije na Grškem

Anglija podprla grške
monarhiste

Atene, 11. sept. — Premier Panayoti Tsaldaris se je včeraj odprto izrazil za restavriranje monarhije, ki naj bi nadomestila enajst let staro grško republiko. Med monarhisti je premierjeva izjava izzvala silno veselje in so takoj sklicali velik masni shod, na katerem so peli slavo Tsaldarisu.

V grški kapitol se je vrnil mir po pondeljkih izgreih, ko so se spopadli monarhisti in republikanci pred uradom kabineta in v katerih sta bila dva republikanska voditelja ranjena.

Tsaldaris je rekel v svoji izjavi, "da pripluje sedanjo napetost v armadi in med ljudstvom splošni negotovosti glede konstitucije. Smatram, da je demokratična dinastija najboljši režim za Grčijo in zato pošiljam ljudstvo, naj se izreče za monarhijo pri plebiscitu."

London, 11. sept. — Sem dopela poročila poudarjajo, da bo Grčija kmalu dobila monarhijo. Grški monarhisti imamo popolno kontrolo nad volilno mašinerijo in bodo lahko dosegli svoj cilj tudi v slučaju, da se večina grškega ljudstva izreče proti restavriranju monarhije.

Bivši grški kralj Jurij je včeraj posetil angleškega kralja, kar je ponovno potrdilo govore o angleških intrigah v prilog restavriranju monarhije na Grškem. Te govore so se prvič pojavile, ko je četrti sin angleškega kralja poročil grško knežinjo Marino.

Kraljevski pogreb senatorja Longa

Pokopan bo danes na
vrtu državne palače

Baton Rouge, La., 11. sept. — Senator Huey P. Long, diktator Louisiane, bo pokopan jutri popoldne s imponantnimi ceremonijami kakor kak kralj. Njegov grob bo na zelenih tratah tik državnega kapitola, 32-nadstropne palače, katero je dal on zgraditi na stroške pet milijonov dolarjev ljudskega denarja.

Njegov grob bo edini v sencu kapitola, ki bo njegov nagrobni spomenik — resnično največji monument v Louisiani. Longovo truplo danes leži v bogati krati v rotundi kapitola in vsakdo ima prost vstop, da si ogleda ostanke močnega osebnosti, ki je zadnjih osem let vladala državo Louisiano. Njegova privatna straža je izginila — in tudi številno njegovih pristavev se je začelo krčiti še predno je bil diktator položen v grob.

Med Longovimi opredami na čelu Longove politične mašine v Louisiani, ki so ostali brez "firarja", se je že pojavil prepričanje, kdo bo naslednik padlega "Kingfisha". Vprašanje nasledstva je težko, kajti med najboljšimi voditelji, ki so ostali, ni nikogar, ki bi pokojniku segel vsaj do kolena. Long je bil po karakterju in temperamentu edinstven v vsej Louisiani. Governor Allen, ki ga je "Kingfish" dvignil do te časti, je bil sicer dober hlapec, ni pa nobena osebnost za diktatorja; sam bi bil komaj prišel do kakšnega pridigarja v protestantski cerkvi. Kljub temu je Allen edini, ki morda nasledil Longov mandat v federalnem senatu. Podgovernor James A. Noe je nekoliko močnejša osebnost, ki najbrže prevzame gvernerstvo, a že se oglašajo drugi, ki bi radi imeli gvernerski stolček.

Opozicija, ki je doslej mirovala v strahu pred Longom in njegovo milico, bo zdaj stopila na plan in začel se bo konflikt.

TEKSTILNI DRUŽBI PRETI NOVA STAVKA

Odklonila je uposlitev
unijakih agita-
torjev

UNIJA PRIPRAV-
LJENA

Cleveland, O. — (FP) — Delavci pri Industrial Rayon Corp. so se pri glasovanju izrekli za oklic stavke, ker se družba ne drži dogovora, ki ga je odobrila po končani stavki pred enim mesecem na pritisk Edwarda F. McGradyja, pomožnega tajnika v zveznem delavskem departmentu, ki je prišel v Cleveland, da sodeluje pri pogajanjih.

Williamu H. Kassonu, organizatorju unije United Textile Workers of America je bila dana oblast, da določi datum za oklic stavke. Akcija je sledila, ker je korporacija odklonila ponovno uposlitev 18 unionistom, ki so bili odpuščeni zaradi unijakih aktivnosti.

Zadnja stavka je trajala osem tednov in je popolnoma ustavila obrat. Injunktija proti tekstilni uniji je rezultirala v grožnji unij, da bodo oklicale splošno stavko, nakar je prišel iz Washingtona McGrady kot posredovalec.

Med pogajanjem je McGrady naznanil mirovni načrt za Cleveland, ki naj bi onemogočil stavke s prisljeno arbitražo spornih vprašanj. Grožnja tekstilnih delavcev, da bodo obnovili stavko, bo najbrž preprečila uveljavljanje McGradyjevega urovnega načrta.

Med osemnajstimi unionisti, katerim je korporacija odklonila ponovno uposlitev, so predsednik krajevne tekstilne unije, podpredsednik, načelnik stavkovnega odbora in dva predstavnika tekstilcev v Clevelandski delavski federaciji.

Vodja ameriških fašistov bo kandidat

Volilno geslo: "Za Kri-
sta in ustavo!"

Asheville, N. C. — William Dudley Pelley, ustanovitelj in vodja ameriške fašistične organizacije "Silver Shirts Legion" (Legija srebrnih srajc), je te dni naznanil, da bo kandidat za predsednika Združenih držav pri prihodnjih volitvah. Tiskovine za njegovo volilno kampanjo so že pripravljene.

Pelleyjevo volilno geslo bo: "Za Krista in ustavo!" Njegove kampanjske tiskovine nosijo na vrhu križ in napis: "V znamenju križa bom služil svoji domovini kot njen bodoči predsednik. Kdor ljubi križ in domovino, naj gre za menoj!"

Nacijski kongres je velik teater

Nuremberg, Nemčija, 11. sept. — Zborovanje Hitlerjeve nacijske stranke, ki ima trajati sedem dni, je bilo odprto včeraj v tem starodavnem mestu, čigar stavbe še spominjajo na srednji vek. Zvonovi v vseh tukajšnjih cerkvah so naznanili, da je nacijski kongres odprl. Vsi nacijski voditelji, ki kaj štejejo, so tu in s seboj so privlekli tudi nekaj inozemskih diplomatov in gostov. Višek ceremonij, ki imajo dnevno spremljati zborovanje, bodo vojaške parade. Nuremberški župan je včeraj ceremonialno izročil Hitlerju dragocen meč kot znamenje "velike zmage" in priznanje "firarju vseh Nemcev, ki je osvobodil Nemčijo iz spon versajskega pakta."

Dvoglavi orel, (Narissal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LITRINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: za Zdrženje države (sven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincin \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.
Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Čena članov po dogovoru.—Rokopisi listov in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi listov ne vračajo (drame, poezije, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljalca le v slovenski, če je priložilo poštne.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse kar ima stik s listom:
PROSVETA
2627-29 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

"Smrt" na Hrvatovi farmi

Detroit, Mich. — Sezona piknikov in zletov se bliža svojemu koncu. V Detroitu smo jih imeli na koše, več ali manj uspešnih. Po značaju so menda vsi enaki. Gmotne koristi od njih imajo predvsem pivovarne, lastniki prostorov in — komarji, organizacije pa mnogo dela in skrbi.
Za zaključek sezone bomo imeli pa čisto domačo zabavo in sicer v nedeljo, dne 15. sept., na Hrvatovi farmi, W. Warren in Gulley rd. Stvar je namreč tale: Hrvatova mama, po domače Francka, ima v svojem hlevu štirinogate, rogate in kosmate živali. Francka je prišla na idejo, da se ena izmed teh živali, vsled izvrstne pečenke in jeter, ki so haje izborno sredstvo proti revmatizmu, ob sodi po farmarskih paragrafih na smrt s fičafajem.

V hlevu je po tej obsojdi zavladala globoka tišina. Slišali so se le udarci repov, ki so mahali po muhah. Od nekod je priakakljaj zajček in se zvedavo oziral po navzočih, nato pa smuknil prestrašen pod hlev. Francka je lepo rejeno tele v uradnem tonu vprašala, če ima kakšno pripombo v svojo obrambo. Tele pa, neupno kot je, pa je odločno zanikalo s svojim zategnjenim — muu — zavrtelo rep in se stisnilo k svoji materi. — Kriv! je rekla Francka s slovesnim glasom.

Mir tvoji kosmati duši! Krvnik, nabrusi svoj nož in stori svojo dolžnost. Kot že omenjeno, je tele lepo rejeno, zato bo pečenka na razpolago. Vsled tega uljudno vabita Francka in Martin tem potom vse Slovence (prostora je dovolj za vse) na pojedino. Dopoldne se bodo servirala jetra, obisti in arček, popoldne pa pečenka in sicer brezplačno. Na razpolago bo seveda tudi pivo in pa godba za ples. Vstopnina je prosta. Eventuelni preostanek od piva se bo pa porabil za izboljšanje pikniških prostorov.

Frank Česen.

Slavje 30 letnice

Canonsburg, Pa. — Tukajšnji soc. klub št. 118 JSZ bo praznoval 30 letnico Proletarca v soboto večer, dne 28. septembra, v dvorani društva Postojnska jama št. 138 SNPJ. Pričetek ob 7. uri. Za ples bo nekaj novega na tej priložnosti — igrala bodo hčerke sodruga Jakoba Berganta iz Lisbone, Ohio. Vabimo vse prijatelje in somišljenike Proletarca in vse, ki sodelujejo v našem gibanju.

Pred tridesetimi leti, ko se je porodil naš delavski bорец Proletarec, je bilo delavsko gibanje v Združenih državah, posebnost med Slovenci, prav šibko. Sovražniki vsake vrste so se zaganjali v nov list z vsemi njim danimi sredstvi. Reakcija in nevedna masa ljudstva sta čuvala z vso silo proti mlademu listu. Pred tridesetimi leti so bili časi še temni po vsem svetu. Ječe v evropskih deželah so polnili z "izdajalci", kakor so navadno imenovali socialiste. Nad socialističnimi listi in brošurami je vihtel bič ostre cenzure, svoboda govora in zborovanja je bila samo za vladajoče predstavnike.

V ogromnih knjižnicah po vsem svetu je nakopičenih na stotine knjig, iz katerih bodo poznejši rodovi spoznavali, koliko žrtev je preneslo politično in strokovno organizirano delavstvo za boljše človeško družbo. Zgodovina nam pripoveduje o mogočnih cesarstvih in narodih. In kje so danes? Ni jih več. Razumeli niso duha časa in se niso mogli prilagoditi razmeram, katere je prinesel razvoj v človeški družbi. Zgodovina nam pripoveduje o velikanski moči kronanih vladarjev, o moči cerkvenih glavarjev — ni jih več. Zgodovina nam pove o silni moči raznih organizacij, ki so se pojavile med ljudstvom. Ze v pričetku osemnajstega stoletja se je pojavilo veliko rokodelsko gibanje in rokodelski čehi, pojavile so se vsakovrstne delavske in cerkvene organiza-

cije — ni jih več, zakaj razumele niso časa v katerim so živele in se niso prilagodile razmeram, v katerih so živele. Posledica tega nerazumevanja je bilo hiranje, končno pa propast.

Naš list Proletarec je skozi vseh 30 let šel z razumevanjem in duhom časa naprej in se vedno prilagodi obstoječim razmeram med socialističnimi listi. Iz tega razloga mu je tudi še zaneprej obstanek zagotovljen ter se bo vzdrževal s člani JSZ, naročniki in simpatičarji. Tudi danes jih je veliko takih, ki žele skorajšen pogin Proletarca in JSZ. Mnogo jih je še, ki so prežeti s sovraštvom do socialističnega delavstva, dasi ne spadajo v kapitalistični razred. Na mesto, da se bi otrsli suženjstva in nazadnjaštva, so rajši verni sluge gospodarjev in bi socialiste najrajši poglali v ječe ali kamorkoli, samo če bi mogli.

V imenu kluba št. 118 prav uljudno vabim na omenjeno prireditev občinstvo in sodruga iz vseh bližnjih naselbin. Godba bo posebnost. Ker niso Bergantove hčere še nobenkrat igraly v Canonsburgu, se pričakuje velika udeležba. Na veselo svidenje dne 28. septembra!

Za klub št. 118 JSZ,

John Koklich.

Z obiska v Milwaukeeju

Chicago, Ill. — Nekako sredi meseca julija me je povabil prijatelj Viktor Zupančič, naj se udeležim zleta v Milwaukeeju. Seveda sem takoj obljubil, da grem. Krasni dan nam je omogočil, da smo imeli prijetno vožnjo. Jože Zupančič je vozil svoj avto po krasnih cestah skozi livade, kjer smo videli, da je letina za farmarje takrat dobro kazala, vsaj v kolikor se na to razumemo.

Ko smo se po triurni vožnji ustavili pri prijatni družini Juvanc, sem bil šele prav na jasnem, zakaj sem bil povabljen. Zagledal sem namreč vse okinčano in mize obložene z dobrotami tega sveta. Pojasnjeno mi je bilo, da je omenjeni dan oziroma večer namenjen v prijetno presenečenje ali "surprise party" za mrs. Amalijo Zupančič, ki je baš doživela pol stoletja svojega življenja. V dobrih dveh urah po našem prihodu se je sešlo več tamkajšnjih rojakov in rojakinj, in ko smo bili tako rekoč kot nalašč zbrani še skoro vsi, je Viktor pripeljal svojo soprogo, češ, ker sva že ravno tukaj, pojdiva malo pogledat, kako se ima mrs. Juvanc. — Ko sta vstopila, sem videl, da je bila v resnici presenečena: ko nas je zagledala tako zbrane, vsak in vsi ji že-

leč še nadaljnih 50 let življenja, da se bi ob strani svojega soproga in v družbi prijateljev v drugi polovici stoletja bolj zabavala.

Po okuani večerji in raznih napolnjenih sem še imel prijko seznaniti se z navzočimi. Kolikor se spominjam, so bile navzoče družine Mosely, Tratnik, Rozman, Speh, mrs. Rosely in Josi, Jos. Oblak, Dobrotinško- vi in Bolskarjevi. Srečal sem se nadalje med drugimi (katerih imen ne vem) z zastopnikom Proletarca, Rožičem. Iz Chicago smo bili navzoči, poleg Zupančičevih, tudi podpisani in soproga, Gračnerjevi, Vincent Cankar, Leo Bruce, Angela Mayer in Andy Cizej. Zadnji se je počutil najbolj domačega, vsak in vsaka ga je poznala. Kako pa tudi ne, saj fant je še "ledig in frej", obenem pa, kakor mi je pozneje pravil, pozna skoro vse tamkajšnje rojake še iz naselbine Clinton, Ind., kjer so se pred leti veselili skupaj. Večinoma vsi navzoči spadajo k SNPJ in smo se tudi v večini slučajih nazivali z brati ali sestrami, kar je lepo in prav; dasi nepoznani, smo si po organizaciji, h kateri pripadamo, v resnici vsi bratje in sestre, naj se sestajamo v žalosti ali kakor v tem slučaju, pri jubilejni slavnosti. Vsem ključem: Obeležimo naš bratski običaj s tem, da tako stordimo in zmerom zagotovimo neprisljčno zabavo ter se obenem izkažemo, da smo si vredni sinovi in hčere naše velike matere SNPJ.

Da pa čitatelji ne bodo mislili, da smo se ves čas resno držali, naj omenim, da so nekatere tudi ob zvokih harmonike plesali, drugi pa, kot že navadno, prepevali slovenske pesmi ter si s tem obujali spomine na mlada leta. V koliko smo sosedes s tem prikrajšali na spanju, mi ni znano, vem pa, ker je bila drugi dan nedelja, da se je vsak lahko še naspal in šel v pondeljek na delo, če ga je imel. V dolžnost si štejem, da se zahvalim vsem za gostoljubnost, posebno družini Mosely za prenočišče, zajtrk in sprevoz po naselbin. Mrs. Zupančič mi je naročila, kadar kaj o tem pišem, da tudi v njenem imenu izrečem zahvalo vsem prisotnim, posebno pa še Juvancem, ki je imela z nami največ dela. Bodite pozdravljeni! Ostanete mi vsi v dobrem spominu!

John Potokar, 39.

Poslednji letošnji zlet

Cleveland - Newburgh, O. — Klub št. 28 JSZ s sporazumom svojega pevskega oddeska Delavske se je odločil, da priredi še en piknik ob zaključku poletja. Vrtil se bo v nedeljo 15. sept. na znanih Zornovih prostorih na Bradley rd. Truk bo odpeljal izpred Slovenske delavske dvorane na Prince ave. ob 1.30 popoldne. Kdor namerava na piknik s trukom, naj bo ob doletnem času pred dvorano.

To bo menda letošnji zadnji piknik naše naselbine. Zato naj vsak izrabi to poslednjo priliko, da se še enkrat zabave v prosti naravi in obenem pripravimo k boljšemu uspehu pri širjenju razredne delavske zavesti.

Pri nas se veliko razpravlja o proslavi 30 letnice Proletarca, ki se bo vršila v nedeljo 29. sept. v Slovenskem delavskem domu v Collinwoodu. Obeta se obširen in bogat program. Pričakuje se tudi velika udeležba zaveznih delavcev te okolice. Proletarec vrši ogromno obravnavno delo v tej deželi že 30 let, dela pa še ni izvršil. Zato je naša dolžnost, da ga podpiramo še nadalje.

O pikniku clevelandške federacije in proslavi 10 letnice angleško govorečih društev, ki se je vršila na Labor day, se je že mnogo pisalo v Prosveti. Udeležba je bila velika, posebno s strani gostov je prišlo ogromno številu, največ seveda mladine, kar naj bo nam starejšim članom SNPJ v zgled.

Frank Hribar, 477.

Prva jesenska veselica

Sharon, Pa. — Gospodinjski klub Slovenskega doma bo priredil prvo jesensko plesno veselico v soboto 14. sept. v svojih prostorih. Igral bo Jaklovičev orkester iz Girarda, O. Uljudno vabimo prijatelje našega kluba od tu in iz okolice.

Sezona piknikov se je zaključila; zadnji se je vršil 1. sept., ki ga je priredil Slovenski dom ob priliki svoje 9 letnice. Obnesel se je precej dobro, sarkar se zahvaljujemo vsem navzočim.

Upam, da ne pozabite jesenske plesne veselice na 14. sept. Pričajte, da pridete vsi, ki ste bili na Gorenčevi surprise party, pa bo prav gotovo spet lušno!

F. Gorence, predsednica.

Delavske unije na zapadu

Butte, Mont. — O delavskih razmerah ni vredno mnogo govoriti, ker niso najboljše. Mnogo ljudi je brez dela, a oni, ki delajo, imajo toliko dela, da ga ne morejo zmagovati. Torej, če dela, je slabo, če ne dela, pa še slabše.

Kot znano, smo si po lanskem štrajku pridobili trdnjavo "closed shop", ki pa ne učinkuje v zadovoljstvo vseh prizadetih. Tudi pri organizaciji ni vse tako gladko kot bi lahko bilo. Toda ko se ozrem po zapadu na delavske razmere lesnih delavcev v Seattle in Takomi ter na rudarje v Idaho in primerjam moč delavske organizacije na skrajnem zapadu z organizacijo v mestu Butte, moram priznati da postojanka v Buttu je skoro 100% efektivna.

Baš sedaj se vršijo volitve v naši rudarski uniji za glavni urad I. U. of M. M. in S. Workers ter za naš rudarski lokal št. 1. Dolžnost vsakega člana je, da dobro premisli in odda svoj glas osebi, ki je resnično sposobna za mesto, za katero kandidira. Ne gletje na prijateljstvo, temveč na zmoglost!

Sedaj se tudi vršijo pogajanja med A. C. M. Co. in rudarji za novo pogodbo. Kako bo to izpadlo, bomo videli pozneje. Stara pogodba poteče na 20. sept. Če bo nova pogodba boljša ali slabša, o tem bomo poročali pozneje.

Nekaj novega se je porodilo v Buttu v tekočem letu. Nad polovico slovenskih in hrvatskih podpornih društev raznih jednot se je združilo v Jugoslovansko zvezo, med katerimi je tudi naše društvo št. 207 SNPJ. Cilj te zveze je: boljše medsebojno spoznavanje in zblizevanje Jugoslovancov in Buttu. Vrata te zveze so odprta ostalim slovenskim in hrvatskim društvom, da se pridružejo naši novi zvezi. Koš preo finančno pomoč bo zveza priredila plesno veselico v nedeljo 29. sept. Obeta se, da bo precej veselja na tej zabavi.

Anton F. Molek.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Butte, Mont., A. F. M. — Vsa-ke volitve in glasovanja o predlogih pri društvih SNPJ se morajo vršiti po pravilih, ki so jasnna. Društvo lahko razveljavi ali spremeni vsak svoj sklep z dvotretjinsko večino navzočih članov na seji. O tajnem ali javnem glasovanju odloča društvo z navadno večino.

Gramofonske plošče — v arhiv!

Češkoslovaški radio si je pridobil draga noga sodelavca, ki ga je tudi že postavil obrat. Gre za najmodernejšo aparaturo, ki sposobna skoraj v vsakem oziru nadomesti gramofonsko ploščo in ki zmora tudi več neta.

Znano je, kakšno ulogo ima gramofonska šteta za radiofonijo. Postala mu je neobhoden potreben pripomoček tako kot posredovalka zabavno, kakor plesno muziko, za zvočne mape, posnemanje živalskih glasov, oddajo njih signalov, oddajo vokalne muzike, prevanj, historičnih in literarnih dogodkov. Premnogo je umetniških in vsakovrstnih gih dogodkov, reportaž itd., ki so jih s nemotnostvno na gramofonske plošče in jih od- jali potem po radiu.

Ta metoda pa ima velike nedostatke, vsem omogoča gramofonska plošča samo snetke do kvečjemu 4 minute, novejšje sicer mnogo več, a te še niso prišle v promet. godke, ki trajajo dalj časa, recimo kako predavanje ali operno predstavo, pa so rali anemati na celo vrsto plošč — in to ni lahko, niti poceni. Ne glede na to, da gramofonski pesnetki nikoli nimajo popolnoma ravne čistosti glasu.

Vsi ti nedostatki so postali s pomočjo "blatnerofona", kakor se imenuje po svojem izumitelju inž. Blattnerju nova aparatura, stvar spada v preteklost. To je cel kompleks sennih, transportnih in oddajnih priprav z ojevalci in drugimi prevejanimi izumi med električne zvočne tehnike. Zvoki se snemajo na komaj tri milimetre širok, toda zelo d jekleni trak, ki teče skoraj z brzino 2 m na kundo. Zvok se vtisne na ta trak v podmočnejših ali šibkejših magnetnih vtisov, na traku ostanejo in jih je potem mogoče reproducirati s nihanjskimi opni, ki ustrezajo hajem sprejemnega mikrofona. Velika prnost pa je ta, da je mogoče jekleni trak v čas odmagnetizirati, zvočne vtise pa na to- rej nekako izbrisati in ga uporabiti po- za novo snemanje. Tudi so zvoki z jeklen- traku dosti čistejši nego s gramofonskih plo-

Da je mogoče s kilometrsko dolgim trak- snemati in reproducirati do pol ure dolge in daljše dogodke, se razume samo po sebi. To je mogoče brez prekinitve predvajati cela- janja oper, daljše govore in predavanja, po- tega pa postane oddaja neodvisna od ure us- zortive ali predavanja. Mogoče je nam- snemati recimo kakšno opero ob času, ko- ta vrši v gledališču, radio pa jo potem odda- kadar hoče. Prav tako je mogoče sprejem- montaže z vso udobnostjo in z mirom, po- pa se da to in ono na traku še popraviti.

Blatnerofon ne more gramofonske plo- nadomestiti prav za prav samo v enem oz- ali pa le z velikimi stroški, kajti jekleni se- seveda ni baš poceni. To tedaj, če gre za sh- nitelv posnetke za arhiv. Tudi če bi stroški imeli nobene vloge, je še vprašanje, koliko- sa je mogoče posnetek na traku ohraniti ne- pačen. V tem pogledu imamo še premalo- kušenj.

Spanje proti duševni bolezni

Da je spanje najboljšo zdravilo za ma- kakšno bolezen, je zdravniški vedi že da- znano, vsekako pa je zelo zanimiva vest, ki- poročajo iz Whitehursta na Angleskem, da- uspešno zdravnikom tamošnje velike umobol- ce izdelati metodo, ki s spanjem ozdravlja- števene bolezni.

Osnovo za prve eksperimente pred več- je dalo dejstvo, da odpravlja spanje strup- snovi utrujenosti, ki se nabirajo v zdra- možganih. Po drugi strani se nabirajo v za- ganih gotovo tudi takšne strupene snovi, povzročajo duševno obolenje. Samo norma- spanje jih ne utegne spraviti ven, pa so si- mislili, da bi v to svrhu uporabili podaljš- umetno spanje.

Slo je le za to, da se najdejo primerna us- vila, ki bi jih pacientom lahko dajali po pot- dalj časa, ne da bi jim škodovala na drug- čin, kajti uspravila so navadno po daljši- hudo strupena. Treba je bilo nešteto ekspe- mentov, da so končno v injekcijah glikoze- inulina našli tisti pripomoček, ki v potrebn- dozah ne škoduje niti živčevju niti ostalim- ganom. Umetno spanje z opetovanji inj- cijami te vrste traja 10 do 14 dni in v vel- primerih so z njim dosegli znatno izboljša- in celo popolno ozdravljenje.

Početak te metode, prof. dr. Quastels, odkril tudi metodo, ki omogoča v krvi dia- gnostirati duševne bolezni, ki nastajajo za- vzbiranje strupenih snovi. Zdravniki za- čne bolezni so s tem dobili novo orodje v ro- ki ga čaka gotovo še zelo pomembna vloga.

Obleke iz aluminija

Londonski zavod za tropske bolezni je- kril možnost nove uporabe tenkih aluminij- vih pločevin. V zvezi z lahkim blagom se- laborno izkoristiti za dele tropske letal- ogrinjala ram in tilnika ter za voljake letal- Oblačilni deli iz aluminija ščitijo človeka- pred vročino nego obleka iz kakšnega- ga, po drugi strani pa v mrzu tudi bolj- vajo telesno toploto. Angleško ministrstvo- letalski promet je odredilo sedaj poskus- vim tvorivom in če bodo uspešni, bo za- lote uvedlo obleke iz aluminija.

Harold Ickes (desno), tajnik notranjega departamenta, ob prihodu v Chicago, kamor je dospel na pogreb svoje žene, ki se je ubila v avtni nesreči.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

VLADA V KRIZI

Ministri Hrvati demisijonirali: minister za pravosodje dr. Auer, minister za socialno delo dr. Preka in minister za rodel in gozdove Ignjat Stančin.

Ljubljana, 24. avg. 1935. V dva dni se je govorilo, da demisijonirali trije ministri, kar naj bi bila poslednja faza nove vladne stranke, pripravljene radikalne zajedništvo. Včeraj je bilo službeno obvestilo, da so demisijonirali ministri za pravosodje dr. Auer, minister za socialno delo dr. Preka in minister za rodel in gozdove Ignjat Stančin.

Prva vlada bo morda rešena v dveh dneh z imenovanjem novega ministra, ki jih bo imenoval kmet-regent Pavle. Imenovanju bo predhodila imenovanja kr. ministra Miletića, ministru in dr. Kulovec. Zadnji bi bil zastopnik bivših slovenskih klerikalcev in bi dobil pristojnost za socialno politiko.

Govorilo se je tudi, da je odločil ministri Vrbanić, ministri trgovine in industrije, po Hrvati. Ta je za zdaj izjavil, da demisijoniral, da pa ni vstopil v novo stranko.

Čeprav so te demisije posledica prijave stranke Jugoslovanske radikalne zajednice, ki so nastavili glavni vladi: predsednik Stojadinović, ministri dr. Korošec in ministri dr. Spaho, tožniki, klerikalci in muslimani. (Koliko so ljudje teh bivših strank zadovoljni s tako spodburo v eno stranko, kjer bodo bili pač radikalni, je težko reči. Najbolj del klerikalcev je nevoljen: smatrajo pač to za velasari, pri čemer je bila marsikaj, kar so zadnja najglasnejše poudarjali, za).

Novo vsedrjavna stranka, imenovana od "vlade pomirjenosti", se ustanavlja torej mimo vseh kakor prejšnja vladna Jugoslovanska nacionalna stranka, ker Hrvatje trdno držijo na fronto ter se ne dajo tako "zagliniti" kakor muslimani in klerikalna bivša opozicija, zaradi česar raste ugled opozicije med vsem prebivalstvom, domnevajo mnogi. Vendarle moralo priti do razpada Beogradom in Zagrebom, da bo treba Zagreb izločiti kakšne zahteve.

Če tako je mogoče razumeti, da naj trije hrvatski ministri demisijonirali in to taki, ki so bili dr. Auer in Preka — seveda v prejšnjih diktatoričnih vladah vsekakor mnogo bolj radikalni režimi, ne da bi jim bilo ministri vladne zadre. Dr. Auer in Preka sta bila med tistih hrvatskih politikov, ki sta neglede na beograjske razmere do večinskega hrvatskega gibanja stopila pred vlado Uzunovičev ter nastopila za svet predstavljala Hrvatje. In ko je padel Uzunovičev režim, sta bila oba ministri spet v novo Stojadinovičev vladno, v kateri sedita še oboje, ki ju je režim — vendar mu pripadala tudi dr. Auer in Preka — obsodil v konfliktu.

Če v vsa javnost začudeno naj prvi nemajhni nesreči v Beogradu, da je bilo prijavljeno, da bo prijava nove vladne povzročila kakšne spremembe. Kriza bo rešena s tem, da bodo kraljevski namestniki imenovali nove tri ministre, od katerih bo gotovo eden iz klerikalnih, drugi iz slovenske družine, drugi iz Zagreba, ker bi vladati zelo neprijetno, če bi vladali trije demisijonirani ministri. Vse tri demisije ministrov ne mogla dobiti enega Hrvata, da bi stopila v eno izpraznjenih mest.

Pravkar je, da bodo novi ministri, kmalu imenovani. Demisija za amnestijo vseh političnih obsojencev. Vse javni radnici, intelektualci, radniki in seljaci, pobujeni v slovenskem osjedajima stotinama političnih obsojencev, ki so osuđeni od raznih vrst kazni, pod najgorim uslovom, da so v zaporu, kjer in bi jedom in zaporu, smatraju da

je krajnji čas da se svima političnim osuđenicima bez razlike neodloživo dade puna amnestija. Tražeči opću i punu amnestiju za sve političke osuđenike u ime pravde, čovječnosti i kulture, duboko smo uvjereni da s ovim zahtjevom istupamo kao tumači želja čitavog naroda."

Ta manifest so podpisali mnogi hrvatski književniki, delavci in kmetje, zdravniki in častniki, nekaj podpisov pa so nabrali tudi v Beogradu in Ljubljani. Zagnješki pisatelj Stevan Galogaža je izdal te dni v Zagrebu brošuro "Za amnestijo", kjer objavlja vsa imena podpisnikov, napisal pa je brošuri tudi uvod, iz katerega naj navedemo nekaj mest:

"Ta brošura prinaša manifest za amnestijo vseh političnih obsojencev brez razlike, z nekaj sto podpisov književnikov, zdravnikov, inženirjev, delavcev, delavk, kmetov, profesorjev, poslanecv, glasbenikov, bivših ministrskih pomočnikov, slikarjev, univerzitetnih oseb, častnikov, kiparjev, publicistov, arhitektov in raznih drugih poklicev. Vsi ti podpisi pod tem apelom so bili nabrani v nepolnih petih dneh in to le v treh mestih (razen podpisov kmetov) in popolnoma apolitično, da najdemo za tak manifest lahko milijone podpisov. To predstavlja samo prvi takšen apel, prvi najni klic za reševanje ljudi, ki ječe po raznih ječah te države. Vsi ti politični obsojenci upirajo danes svoje poglede skozi rešetke, za katere so jih pahnili bivši protiljudski režimi, vsi zanesljivo čakajo, da se vsem političnim obsojencem brez ozira na njih strankarsko pripadnost odpro vrata vseh ječ, ker vedo, da zahteva to ves narod te države.

Amnestija vseh političnih obsojencev, vseh borcev za socialno in nacionalno svobodo je danes naša najnujnejša potreba. To je prvi korak k ustvaritvi stvarne svobode, stvarnega človečanstva in pravičnosti. Preveč krivice in nečloveškega je bilo storjeno našemu narodu zadnja leta. Zaradi osamljenih zahtev in dobička je bilo človečanstvo kratkoročno poteptano, in potrebna je bila debela knjiga, da bi opisali vse grozote, ki jih je ta čas pretrpelo mnogo ljudi, a morda bi bile potrebne celo cele knjžnice, da bi podrobno opisali mučenja onih, ki so pri tem padli v častni borbi za svobodnejše življenje, za kruh in civilizacijo.

Toda na željo prijateljev naj tu kot književnik in javni delavec napišem le nekaj besed ob tem manifestu, ki ga prinaša ta brošura, pa nam zaradi tega ni cilj, da bi opisovali, kako so bila življenja ljudi izročena na milost in nemilost brezvestnim ljudem, da naštevajo vse uboje, mučenja in obsode za stvari, ki v civilizirani in res demokratski državi sploh ne bi smele biti kaznjive. Tudi ni potrebno, ker je znano, da so za časa preteklih režimov obtoževali nasilja nasilniki, da so nezakonitega dela obtoževali tisti, ki so sami uvedli protizakonitost, a o svobodi so govedali za tiralci svobode. Strašne obsode (kakor n. pr. Javor na 20 let, Kerošević 20, profesor Cipušević dosmrtna ječa, Ivan Čaki 20 let, Rukavina dosmrtna ječa, Moša Pijade 14 let, dr. Levi 10 let, Kerošević 10 let

bu, del naklade je bil poslan ministrstvu pravde, raznim društvom, uredništvom in drugim ustanovam. Pravilno pravi izdajatelj brošure, pisatelj Galogaža (in izjavlja to pač v imenu vseh podpisnikov manifesta): Prejšnji režimi so padli, njih posledice so ostale: po ječah ječi sto in sto obsojencev, kaznovanih le zaradi svoje borbe za svobodo, za demokracijo ali zaradi tega, ker so podpirali obsojence in njih siromašne družine. Če je sedanja vlada po vladnem predsedniku in vseh ministrih izjavila, da so bili prejšnji režimi protiljudski, nasilni in krivični, potem je treba odstraniti tudi dejanja teh režimov, treba amnestirati one, ki so se proti tem režimom borili!

Če pravi sedanja vlada, da so bili prejšnji režimi protiljudski, potem s tem hote ali nehot priznava, da so imeli prav oni, ki so jih prejšnji nasilni režimi pahnil v ječo. Kaj bi bilo torej bolj doslednega, kakor da sedanja vlada vsaj zdaj na ta manifest izda amnestijo, če ni tega mogla storiti že takoj ob svojem nastopu.

Vsa javnost, ki je zainteresirana na tem in je vsa vzela z veseljem akcijo za amnestijo na znanje, čaka, ali dobi kakšen odgovor na svoj klic in kakšen bo ta odgovor. —G.

Umrl Fran Sukić. — Na svojem gradu Kamnu pri Novem mestu je 18. avg. umrl 85 letni Fran Sukić, znani politik, bivši deželni glavar, poslanec in dvorni svetnik, častni meščan ljubljanski. Rodil se je 1849 v Ljubljani, študiral v Ljubljani in na Dunaju, postal profesor, služboval v Gorici, Novem mestu in v Ljubljani, potem v Dunajskem novem mestu, odkoder se je vrnil spet v Ljubljano in potem spet na neko dunajsko gimnazijo. S politikom se je začel baviti zgodaj. V deželni zbor je prišel že okrog 1890, v državni zbor leta 1885 do 1900, drugič od 1903 do 1910. Leta 1908 je postal deželni glavar kranjski in ostal na tem mestu do 1911. Precejšen del politične in gospodarske zgodovine slovenske zemlje je zvezan z njegovim imenom.

Spet samomor. — Dne 20. avg. je pri postaji Gornji Dolif na progi Dravograd-Velenje skočila pod vlak mladenka, ki so šele kasneje dognali, da gre za mlado Alojzijo Juračevico od Sv. Florijana pri Gornjem Dolifu. Strojevodja je zadnji hip opazil, da je skočila pred lokomotivo neka ženska, naslednji hip je že šel stroj preko nje. Nedaleč ob progi so našli poslovnico pisano in ateklenico, ki je držala po rumu, s katerim si je najbrže pomagala do korajže, da je skočila v smrt. V pismu pravi, da se ji ne da več živeti na svetu brez staršev ter prosi, naj jo pokopljejo ob očetu.

Prometna nesreča. — V ljubljanski bolnišnici je 19. avg. umrl posestnik mesar iz Tržiča, Jože Godnov. V nedeljo ponoči se je vozil s kolesom ter po nesreči zadel ob neki avtobus. Dobil je tako hude poškodbe, da je že naslednji dan v bolnišnici umrl.

Ali ste že uročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

bu, del naklade je bil poslan ministrstvu pravde, raznim društvom, uredništvom in drugim ustanovam. Pravilno pravi izdajatelj brošure, pisatelj Galogaža (in izjavlja to pač v imenu vseh podpisnikov manifesta): Prejšnji režimi so padli, njih posledice so ostale: po ječah ječi sto in sto obsojencev, kaznovanih le zaradi svoje borbe za svobodo, za demokracijo ali zaradi tega, ker so podpirali obsojence in njih siromašne družine. Če je sedanja vlada po vladnem predsedniku in vseh ministrih izjavila, da so bili prejšnji režimi protiljudski, nasilni in krivični, potem je treba odstraniti tudi dejanja teh režimov, treba amnestirati one, ki so se proti tem režimom borili!

Če pravi sedanja vlada, da so bili prejšnji režimi protiljudski, potem s tem hote ali nehot priznava, da so imeli prav oni, ki so jih prejšnji nasilni režimi pahnil v ječo. Kaj bi bilo torej bolj doslednega, kakor da sedanja vlada vsaj zdaj na ta manifest izda amnestijo, če ni tega mogla storiti že takoj ob svojem nastopu.

Vsa javnost, ki je zainteresirana na tem in je vsa vzela z veseljem akcijo za amnestijo na znanje, čaka, ali dobi kakšen odgovor na svoj klic in kakšen bo ta odgovor. —G.

Umrl Fran Sukić. — Na svojem gradu Kamnu pri Novem mestu je 18. avg. umrl 85 letni Fran Sukić, znani politik, bivši deželni glavar, poslanec in dvorni svetnik, častni meščan ljubljanski. Rodil se je 1849 v Ljubljani, študiral v Ljubljani in na Dunaju, postal profesor, služboval v Gorici, Novem mestu in v Ljubljani, potem v Dunajskem novem mestu, odkoder se je vrnil spet v Ljubljano in potem spet na neko dunajsko gimnazijo. S politikom se je začel baviti zgodaj. V deželni zbor je prišel že okrog 1890, v državni zbor leta 1885 do 1900, drugič od 1903 do 1910. Leta 1908 je postal deželni glavar kranjski in ostal na tem mestu do 1911. Precejšen del politične in gospodarske zgodovine slovenske zemlje je zvezan z njegovim imenom.

Spet samomor. — Dne 20. avg. je pri postaji Gornji Dolif na progi Dravograd-Velenje skočila pod vlak mladenka, ki so šele kasneje dognali, da gre za mlado Alojzijo Juračevico od Sv. Florijana pri Gornjem Dolifu. Strojevodja je zadnji hip opazil, da je skočila pred lokomotivo neka ženska, naslednji hip je že šel stroj preko nje. Nedaleč ob progi so našli poslovnico pisano in ateklenico, ki je držala po rumu, s katerim si je najbrže pomagala do korajže, da je skočila v smrt. V pismu pravi, da se ji ne da več živeti na svetu brez staršev ter prosi, naj jo pokopljejo ob očetu.

Prometna nesreča. — V ljubljanski bolnišnici je 19. avg. umrl posestnik mesar iz Tržiča, Jože Godnov. V nedeljo ponoči se je vozil s kolesom ter po nesreči zadel ob neki avtobus. Dobil je tako hude poškodbe, da je že naslednji dan v bolnišnici umrl.

Ali ste že uročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Oster spor okoli religinoga programa

Hopkins in Ickes sta si v laseh glede projektov

Washington, D. C. — Med religinim upraviteljem Hopkinsom in tajnikom za notranje zadeve Ickesom je prišlo do resnega spora glede načrtov za religin dela. Ne moreta se zediniti glede področja teh projektov.

Hopkins vodi WPA (Work Progress Administration) in Ickes ima v svojem področju PWA (Public Works Administration), oba pa sta si v laseh zaradi mnogih načrtov, katere si lastita vsak za svoje področje. Zadnje dni je Hopkins odklonil 2000 načrtov za javna dela, o katerih Ickes trdi, da spadajo v njegovo področje in Hopkins ni imel pravice do odklonitve teh projektov. Ickes je bil zelo razčuden in izjavil je, da pojde takoj k Rooseveltu v Hyde Park in če Roosevelt ne razveljavi Hopkinsovega odloka, bo on postal ostavko.

Hopkinsova WPA ima opraviti s projekti, ki so namenjeni za uposiltev brezposelnih delavcev. Program vseh teh religin del ima biti zaključen ta teden.

Brezposelni starši groze s stavko

Potegnili bodo otroke iz šol v Cincinnatiju

Cincinnati, O. — (FP) — Tu se obeta splošna stavka šolskih otrok brezposelnih staršev. Edward Hamilton, tajnik svetov brezposelnih delavcev v okraju Hamilton, je naznanil, da se bo delegacija sto mater oglasila v uradu blaginjskega departmanta in mu predložila zahteve v imenu svojih otrok. Ako bodo zahteve odklonjene, bo oklicana šolska stavka 1. oktobra.

Brezposelni starši pravijo, da morajo njih otroke dobiti potrebno obleko, zadostno zdravniško oskrbo, mleko in hrano v šolah ter šolske potrebščine, drugače ne bodo pohajali šole.

Federalna religina administracija je naznanila, da bo s prvim novembrom ustavila direktne davjate. Okrajna religina uprava pravi, da je situacija resna in predlagala je bondo izdajati za financiranje direktnih religin davjatev brezposelnim v okraju Hamilton. Te davjate naj bi trajale toliko časa, da se uposli večina brezposelnih pri religin delih. Sveti brezposelnih nasprotuje bondni izdaji in naglašajo, da je treba obdavčiti velike korporacije in denar, ki bi prišel iz tega vira, naj se porabi za nasicevanje revnejšev.

Drhalska nasilstva izzvala protest

Avtoritete pozvane, naj nastopijo proti vigilantom

Santa Rosa, Cal. — (FP) — Posledice nedavnega nasilja, ko so vigilante povaljali dva delavska organizatorja v smol in perju, ker sta skušala organizirati poljedelake delavce v tem distriktu, se očitujejo v pomanjkanju delovnih moči. Tako je izjavil Roger E. Thomas, upravitelj National Reemployment Service. Pogosta drhalska nasilstva so ostrašila delavce in zato odklanjajo dela v distriktu Santa Rosa, kjer zdaj potrebujejo najmanj štiri tisoč delavcev pri popraviljanju pridevkov, je dejal Thomas.

Utopijsko društvo v San Franciscu, ki je vpliven politični faktor v Californiji, je pozvalo državne avtoritete, naj odločno nastopijo proti vigilantom, ker je tudi neki član tega društva postal žrtev nasilja. Več delegacij radikalnih, delavskih in liberalnih organizacij je zahtevalo, naj avtoritete v Santa Rosi kaznujejo člane drhali, katerih imena so znana. Preiskava, ki so jo vodile te organizacije, je ugotovila, da sta bila voditelja drhali, ki je povaljala delavska organizatorja v smol in perju, stotnik državne milice in neki član državne legislature.

Stavkarji se izognili injunkciji

Richmond, Cal. — Delavci, ki so zastavkali proti American Smelting & Refining Co., so onemogočili izvajanje injunkcije proti piketiranju, ko so zvlzi v najem akter sveta, na katerem so postavili šotore in so ti sedaj glavni stan stavkovnih aktivnosti. To je bil odgovor na injunkcijo, ki jim je prepovedala piketiranje na ulicah Tormeyja in Selbyja. To sta kompanijski mesteci, kjer so ceste in vse drugo lastnina kompanije. Delavci so šli v boj za priznanje u-nije, višje meze in krajši delovnik. Priskočili so jim na pomoč tudi pristanišeni delavci ter odklonili razkladanje surovega materiala s parnikov, ki je bil namenjen kompaniji. Sodišče je preklicalo injunkcijo, ko je bilo informirano, da so stavkarji postavili šotorišča in nadaljujejo s piketiranjem.

Predsednik federacije bo vodil piketiranje

Council Bluffs, Ia. — J. C. Lewis, predsednik državne delavske federacije, je naznanil, da bo on vodil masno piketiranje in s tem kršil injunkcijo, ki prepoveduje cestnim železničarjem piketiranje lastne kompanije. Injunktije in zakone proti piketiranju smatra Ameriška delavska federacija za neustavne, je rekel Lewis. Iz tega razloga mora organizirano delavstvo ignorirati take zakone. Centralna delavska unija v tem mestu je naznanila, da bodo njeni člani sodelovali pri masnem piketiranju.

Relifni delavci zastavkali

Phoenix, Ariz. — Nad petsto religin delavcev je zastavkalo pri religin projektih v tej okoli. Zahtevajo odpravo diskriminacij proti zamorem in mehikiim delavcem in unijske meze. Izgledi kažejo, da se bo stavka razširila tudi na druge religine projekte, ki jih grade v Arizoni.

Poštni tajnik Farley odstopi v januarju

Washington, D. C. — Glavni upravitelj pošte James A. Farley bo v prihodnjem januarju resigniral na temelju zanesljivega poročila. Farley prevzema aktivno vodstvo demokratske stranke v politični borbi v prihodnjem letu. Njegovo čast poštnega tajnika pa dobi Frank C. Walker iz New Yorka.

Novo žrtve nacijskega terorizma

Dresden, Nemčija. — Nacisksko sodišče je na tajni obravnavi obsodilo 16 obtožencev, bivših članov strokovnih unij in socialne demokratske stranke, na več let zapora. Med temi sta Kurt Gunther in Albert Fichte, bivša urednika znanega delavskega dnevnika "Leipziger Volkszeitung", ki ga je Hitlerjev režim zatrl. Obsojeni so bili na obtožbo izdajstva, ker so širili antinaciskske tiskovine in vodili podzemne aktivnosti proti Hitlerjevemu režimu. V drugih nemških mestih se bodo v kratkem vršile obravnave proti "sovražnikom" tretjega rajha. —(Adv.)

Stavka hotelskih delavcev v Clevelandu

Delavska federacija podprla stavkarje

Cleveland, O. — (FP) — Uslužbeni v hotelu Statler so zastavkali in s tem je bila otvorjena kampanja za organiziranje vseh delavcev, ki so uposleni v hotelih in restavracijah.

Clevelandaska delavska federacija je obljubila podporo stavkarjem in sicer na dan, ko je prišel v Cleveland Edward F. McGrady, pomožni tajnik v federalnem delavskem departmantu, da uveljavi svoj mirovni načrt, ki naj bi preprečil stavke. Strežnikom in kuharjem so se pridružili električarji in kurjači. Celo vozniki taksijev so odklonili vozni gostom hotela Statler. Stavka pomeni odprtitev nove kampanje unijskega delavstva, da se organizira hotelske delavce. Prva stavka je bila oklicana l. 1930, ki je trajala več mesecev in je bila končana s porazom, ko je bilo masno piketiranje preklicano.

Shod proti deportiranju dveh Italijanov

Chicago. — Jutri (petek) zvečer bo protestni shod v Hull House, 800 S. Halsted st., proti deportiranju Dominicka Sallitta in Vincenta Ferrera, dveh italijanskih delavcev, ki sta bila aretirana v San Franciscu, ker sta dovolila, da je v njuno restavracijo prihajala pošta za anarhistično publikacijo "Man". Nastopilo bo več govornikov. Sallitto je v Ameriki 15 let, Ferrero pa 30. Deportacija v Italijo pomeni za oba ječo ali pa smrt. Shod prireja obrambni odbor in vstop je prost.

Glasovanje o gradnji mestne elektrarne

New York. — Volilci tega mesta bodo pri volitvah v novemburu odločili, ali naj mesto zgradi svojo elektrarno, ki bi stala \$49,600,000. Zupan La Guardia je odobril zadevne načrte in sedaj izda volitev. Privatna elektrarska družba financira kampanjo proti gradnji elektrarne, da zaščiti svoje interese. Elektran bo producirala električni tok za mestna poslopja in cestno razsvetljavo.

Šest stavkarjev aretiranih v New Yorku

New York. — V terek so bili večji nemiri pred oblačnimi tovarnami in policija je aretirala šest stavkujočih ekspeditorjev ženskih oblek. Stavkarji se dobro drže in piketna služba pred tovarnami je dobro organizirana.

FARMA NA PRODAJ

Proda se vse, kar je na farmi, seno, živina in vsi prideški. 80 akrov je oranega, njlive in travniki, 20 akrov je šuma mešanega lesa in 50 akrov je pašnik. Dobra voda, lepa hiša, tri štale in dve sajle. Vse je v dobrem stanju. Pridite osebno ali pa pišite lastnici za ceno in druge pogoje. Kartarina Potočar, Box 67, Hartwick, N. Y. —(Adv.)

Hitra direktna vožnja v JUGOSLAVIJO
preko naše odlične poti na slavni italijanski parnikih.

Pokupite to priljubljeno pot: Londono mirno in strahotno doli vse leto. In tudi ekonomično. Vprazniti valjara potnikoma spusta in se prepričajte. Izvirna kultura in vito na razpolago. Potujte s moderimi parniki, ki so med najboljšimi in najbolj udobnimi na svetu. Zvezni s brovički preko Genova in Trsta v vaše domovine.

DIREKTNO V JUGOSLAVIJO
ROMA decembra 7 — VULCANIA januarja 11
PREKO TRSTA — 7 UR V JUGOSLAVIJO
CONTE GRANDE — Septembra 14
PREKO GENEVE — 15 UR V JUGOSLAVIJO

REX C. DI SAVOIA
(Najhitrejši parnik letne linije.) (Edini gručastih parnik sveta.)
Sept. 18.—okt. 5.—nov. 7.
Upravičite se pojanila pri kateremkoli avtoriziranem agentu ali na

ITALIAN LINE
333 N. MICHIGAN AVE. - CHICAGO, ILL.

Mussolinijevi brambovci pred ukrancem na parnik, ki jih bo odpeljal v vročo Afriko.

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Poslovenil Vladimir Levstik

Dekle zraven njega mu je ovilo roke okoli vratu, da bi ga pomirilo, a v kljub njenemu duševnemu objemu so ga slišali, kako je grgal: "Pravim ti, da je imenitna. Videla boš, kako pojdem k njej in jo odpeljem temu zanikarnemu ptiču."

"Butchertownske barabe," je puhnila Mary. Saxonine oči so se srečale z očmi onega dekleta, ki so z žarečim sovraštvom strmele vanjo. In videla je, kako je vztrela v Billyjevih očeh srdita jeza. Njegove oči so bile temnejše ko kdaj in oblaki in megle, luči in sence so se menjavale v njihovi sinjini, dokler se ji ni začela neizmerno globoko. Govoriti je bil nehal, niti znil ni več.

"Le nikar ne hrupa, Bill," ga je posvaril Bert. "Z one strani zaliva so, pa te ne poznajo, to je vse."

Bert je mahoma vstal, stopil k oni mizi, kratko nekaj šepnil in se vrnil k svoji družbi. Vsi obrzali za mizo so se obrnili proti Billyju. Zaljivec se je zdajci vzdignil, se otrsela dekleta, ki ga je hotelo zadržati, in pristopil. Bil je visok dečko s trdim, hudobnim obrazom in jezimi očmi. A obenem je bil premagan človek.

"Tak ti si veliki Bill Roberts," je rekel in se oprl ob mizo, ker je težko stal. "Tebi se odkrijem. Opravičim se ti. Občudujem tvoj okus, kar se tiče kril, sprejmi to od mene za poklon; nisem te poznal, kdo si. Če bi bil vedel, da si Bill Roberts, se pisnil ne bi bil. Ali si me razumel? Prosim te odpuščanja. Ali mi daš roko?"

"Prav, prav, pozabimo to," je osorno rekel Billy; mrko je podal onemu roko in ga s tehtno, težko kretinjo porinil nazaj k njegovim mizi.

Saxon je kar žarela. Tu je bil mož, zaščitnik, nekdo, ki se je mogla nasloniti nanj in ki so se ga Butchertownci ustrašili, ko so komaj začeli njegovo ime.

ČETRTO POGAVLJE

Po obedu sta bila v paviljonu še dva plesa; za tem je godba odkorakala v areno, kjer so bile napovedane igre. Plesalci so krenili za njo in izletniške družbe so po vsem širnem prostoru vstajale izza svojih miz in se jim pridruževale. Pet tisoč ljudi je pokrilo travnate bregove amfiteatra in zarjofilo v areno. Tu so se najprej razpostavili možje, da bi vlekli vrvi. Tekma je bila med oaklandskimi zidarji in sanfranciškimi zidarji; izbrani borci, visoki, teški ljudje, so zavzemali svoja mesta ob vrvi. S petami so si vtiskali jame v mehka tla, si drgnili dlani s prstjo ter se smejali in šalili z množico, ki se je zbirala nad njimi.

Sodniki in pazniki so se zaman trudili, da bi zadržali to trumo sorodnikov in prijateljev. Keltaka kri je vrela in keltaka prepirljivost je dvigala glavo. Navdušeni vzkliki, nasveti, svarila in grožnje so polnile zrak. Mnogi so zapuščali svojo stranko in prehalji na nasprotni konec, pazit, da ne bi tam kdo sleparil. Med temi valjivimi pomagači je bilo prav toliko žensk kakor mož. Prah se je dvigal izpod vseh teh teptajočih in grebečih nog in Mary je zevaje in kašljaje prosila Berta, naj jo odvede proč. A on, ki je misel na bližnji polom dramila vraga v njem, je silil le bliže in bliže. Saxon se je oklepala Billyja, ki ji je s komolci in rameni počasi in premišljeno delal pot.

"Tu ni kraj za dekle," je zagodrnjal, s pritorjenimi razmišljenostjo gledaje nanjo, med tem ko je s komolcem mogočno dregnul velikega Irca v rebra, da se je umaknil. "Zbili se bodo, samo da začno vleči. Pijače je bilo preveč in to veste, da Irci ne stripjo brez tepeža."

Math Bahor (Pittsburgh):

Doživljaji vojaškega prostovoljca

(Nadaljevanje.)

II

Ko je vlak, na katerega so nas naložili, odpeljal proti Ljubljani, se je nekaj zganilo v meni. Začel sem premišljevati o starih, bratih in sestricah, od katerih se nisem niti poslovil. Mogoče je, da smo se prejšnji dan zadnje videli, ker so se širile govorice, da nas bodo po petdnevem bivanju v Ljubljani poslali na fronto. Iz premišljevanja me je zbudil žvižg lokomotive in ozri sem se še enkrat po Beli Krajini in že smo bili v samskem predoru.

V Ljubljano smo dospeli ponoči in v dežju, ki nas je premočil do kože predno smo prišli v domobransko vojašnico. Tu smo polegli po starih s slamo nabasanih vrečah in vsi premočeni prespali prvo noč v kasarni. Takrat se je začela prava vojaška disciplina, kajti že zgodaj zjutraj so nas zapodili na dvorišče, kjer je moral vsak poveljnik predstaviti svojo grupo ter pokazati, koliko jo je izvečal. Naš četovodja je bil pohvaljen, da ni bil zaman narednik in na to pohvalo je bil on-zelo ponosen.

Se tisti dan so nam dali nove uniforme domobranskega polka, kape, znake ter puške, katere je

Avstrija izdelovala za mehiško republiko. Ko je izbruhnila vojna, jih ni mogla pošiljati preko morja v Mehiko in tako so ostale doma in nam prav prišle. Bile so nekoliko manjše od drugih vojaških pušk in bilo jih je več tisoč v skladišču.

Ko smo dobili vsa ropotijo, smo jo morali dobro očistiti. Isti dan smo tudi izvedeli, da je Italija napovedala vojno Avstriji in takrat se nam je posvetilo v glavah, zakaj so nas tako nenadoma poklicali pod orožje. Potem so nas vezbali v orožju, estricti dan pa so nas nagnali pred skladišče, kjer smo dobili nadaljnje stvari, med temi škodolice in steklenice. Te robe nismo prebovali, kajti dali nam niso nobene hrane in jaz sem moral gledati, da so mi zadostovale jestvine, ki sem jih prinesel s seboj.

Potem, ko smo dobili tiste stvari v skladišču, smo odkorakali v vojašnico, kjer smo jih spravili, kamor so spadale. Nekaj častnik je imel dolg govor, v katerem je rekel, da bomo stražili železniške proge, kar smo z veseljem sprejeli. Bali smo se namreč, da nas čaka kaj hujšega.

Zatem je začel klicati imena in določevati, katera skupina bo to ali drugo progo stražila. Kar nas je bilo Belokranjcev smo dobili nalogo, da čuvamo dolenski progo od Ljubljane do Metlike. Jaz sem napeto poslušal, na katero stražo me bodo poslali, in bil sem presenečen, ker moje ime ni bilo klicano. Zdelo se mi je, da sem odveč in tuhtal sem, kam me bodo poslali.

Ob petih popoldne je prišlo povelje za odhod na dolenski kolodvor, in jaz sem se obrnil na podčastnika z vprašanjem, če bom tu ostal, ker mojega imena niso klicali. Odgovoril mi je, naj grem s svojo skupino, me bodo že kam vtaknili, kajti v Ljubljani me sploh več ne marajo. Hitro sem pograbil svoje stvari ter odšel na dvorišče za njimi. Tam so dali vsakemu škodolico zelene juhe, ki mi je dobro teknila. V mojem želoču ni bilo nič drugega, odkar sem šel od doma in juha me je nekoliko ogrela.

Potem smo odšli na kolodvor in zasedli dolenski vlak, ki nas je odpeljal proti Beli Krajini. Na vsaki postaji so izstopale straže. Prvi dve sta izstopili v Šmarju. Poverjena jima je bila straža dveh predorov pod poveljstvom četovodje Adama. Tu bi bil tudi jaz rad ostal, toda vedel nisem nič, kje bom izstopil.

V glavo mi je šinila tolažljiva misel, da jo bom popihal domov, ko dospe vlak v Črnelj, ker me nimajo še vpisane. Upal sem, da se bom doma lepo navečerjal, a sem se motil. Ko se je vlak približal Novemu mestu, je prišel ukaz, da tisti, ki še nimajo kraja določenega, izstopijo tam, ker bodo tvorili rezervno. Z večerjo ni bilo nič, kajti treba se je bilo pokoriti ukazu.

V Novem mestu so nas nastanili v sokolski telovadnici, kjer je bil tudi kader od dolenske proge. V okolici smo imeli dosti opravka, glavna straža pa je bila na kandijškem železniškem mostu, v katero so me vključili naslednji dan. Služba tu ni bila stalna, ker nas je bilo precejšnje število in smo se lahko vrstili.

Ko sem prišel po 24 urah iz službe, me je že čakal oče. Prišel je peš iz osem ur oddaljenega kraja in s težkim nahrbtnikom. Na vrhu Gorjancev ga je dobila nevihta s točo in se je močno prehladil.

Srečanje z očetom je bilo seveda prrsčno in tudi težkega nahrbtnika sem bil vesel, poleg tega pa mi je dal nekaj denarja. Jestvin sem se takoj lotil in jih s slastjo povžil. Ker je bilo že pozno zvečer, je oče prespal noč z menoj v začasnem taborišču. Naslednje jutro se je poslovil od mene in se podal proti domu. Dolgo pot je moral premeriti peš, ker potniški in tovrtni vlaki niso več vozili civilistov. Zaposleni so bili namreč s prevažanjem vojaštva na italijansko fronto.

Po petih dneh bivanja v Novem mestu je prišla plača za vse stražnike ob dolenski progi in vsak je dobil 14 kron. Takrat so poslali še na vsako stražo nadaljnega prostovoljca, da je nesel denar, in kamor so jih poslali, tam so tudi ostali. Jaz sem bil poslan v Šmarje, kjer je četovodja razdelil denar med stražnike, in bil sem vesel. Ko smo prejeli denar, je bila Škrjančeva gostilna polna gostov, kajti grošev je bilo dovolj.

V Šmarju se nam je dobro godilo, kajti na stražo smo hodili v dolgih presledkih, ker nas je bilo veliko število in smo se lahko vrstili. Za hrano smo plačevali krono na dan, naša plača pa je bilo 30 kron za vsakih deset dni. Jaz sem bil na hrani pri nekem kmetu v vasi Tlaka in bila je izvrstna. Kdor je znal varčevati, je lahko prihranil denar, kajti avstrijska krona je imela tedaj še veliko vrednost. Varčevalce je bilo malo med nami, kajti Škrjančeva črnina je bila preveč sladka.

III

Po šestih tednih službovanja v Šmarju nas je prišla neka skupina iz Ljubljane zamenjat. Težko smo se ločili od lepega kraja in še težje od dobrih ljudi, katerih smo se že tako privadili, da smo se počutili, kakor da bi bili doma. Premestili so nas v Križevsko vas pri Metliki, kjer smo okupirali nek prazno hišo. Tam smo stražili steno nad Kolpo, po kateri teče železniška proga. Tu sicer ni bilo tako prijazno ko v Šmarju, a jaz sem bil vseeno vesel, ker sem se lahko vsako nedeljo sestal s svojci. Naš poveljnik je bil deseterik France Jutraž iz Metlike, s katerim sem se večkrat sporekel. To mi ni ugajalo in zato sem prosil poveljnika Zihnerja, naj me premešči in on je ugodil moji želji.

Premeščen sem bil v Žalno pri Višnji gori, kjer sem bil dodeljen skupini, ki je stražila železniški most pri Veliki loki. Na hrani sem bil nekaj časa pri gostilničarju in trgovcu Javorniku v Žalni, ki pa se mi ni dopadla in sem jo kmalu pustil. Potez sem jo dobival v nekem malem mlinu poleg mosta v Veliki loki, ki je bila boljša in sem zanjo tudi manj plačeval.

(Dalje prihodnj.)

SLOVENSKA NARODNA PODPORA NA JEDNOTA

Izdala svoje publikacije in se posebej list Prosveta za koristi, ter potrebne agitacije svojih družin in članstva in za propagando svojih idej. Nikar pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih družin naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Frank Heller:

SIBIRSKI BRZOVOLAK

(Nadaljevanje in konec.)

— Neumnost, neumnost. Kdo je blazen? Kdo je pri zdravi pameti. Prosim, da mi dovolite obrniti se s tem na dva prisotna strokovnjaka. Ali bi hotel eden izmed njih proglasiti drugega za povsem normalnega?

— Profesor Freudenthal si je odkašljal.

— Vprašajte, ali je sploh kdo na svetu povsem normalen ali ne, obsega quaternio terminorum, ki onemogoča neposredni odgovor nanj, ker se rabi pojem "povsem normalen" v tem primeru v dveh čisto ...

— Imenitno! — je vzkliknil sir Archibald. — Jasno in točno. A vi, gospod?

Gerdt Lyman se ni mogel premagati, da bi ne izgovoril svoje priljubljene teze:

— To, kar imenujemo povsem normalen človek pri zdravi pameti v polnem pomenu besede, takega človeka sploh ni na svetu. Moj prijatelj v dostojnem trikotju je prav tako normalen, kakor vsi drugi, ima pa nekaj, česar nimajo vsi drugi. Rešil je svoje mesto kar pred dvema zunanjima sovražnikoma. Moža, ki je rešil domovino, pa ne smemo arretirati, čeprav bi imel en koleček preveč v glavi.

Poveljnik redarjev svobodne države je salutiral.

— Ali misli to vaša ekscelencia resno? Tale tu, da bi bil rešil ...

— Seveda, baš on. Njegova zasluga je, da niti boljševiki, niti Poljaki niso gospodarji Gdanskega. Jaz, angleški komisar, izpružujem to in se mu zahvaljujem za to diplomatsko zmago, pa tudi za otečen nos. Če bi bila na svetu pravica, bi ga moral proglasiti za drugega ustanovitelja Gdanske. Nedvomno bi bilo pa treba postaviti na trgu njegov kip, oblečen v preprost, toda dostojen triko.

— Ali bo potrdila vaša ekscelencia, da smo ravnali po povelju, ko smo ga izpustili? V tem primeru ...

— Z veseljem, z veseljem. Redarji so izpustili blaznega in odšli. Takoj za njimi je v urnih korakih odkuril še nekdo. Bil je Jakob Isocki. To je presegalo njegovo zdravo pamet. Zbegano se je oziral po dvorani. V enem žepu je imel sukneno vrečico, ki jo je naglo pobral.

— Če se ne motim, — je dejal sir Archibald, — je odnesel vaš prijatelj vrečico, ki ni bila podobna njegovji.

— Kar naj jo ima, — je dejal blaznež, — saj je mnogo trpel, predno jo je dobil.

Tudi profesor Freudenthal in Gerdt Lyman sta se plazila proti vratom.

— Gospoda, — je dejal gospodar prijazno, — v veliko čast mi je bilo, da sem vaju mogel sprejeti pod svojo streho. Obzalujem samo, da me ni bilo doma. Oziral sem se po svetu, kako se je izpremenil ta čas, ko sem bil tu zaprt. Take norišnice še svoj živ dan nisem videl. Povejte mi nekaj, predno odideta in nikoli več ne bom skrivil lasu na psihopatovi glavi. Zakaj pošiljajo nekatere norce v norišnico, druge pa v ministrstva? Zakaj morajo sedeti nekateri v tapciranih celicah, drugi pa v tapciranih naslanjačih?

Psihopata nista odločila svojega slovesa, da bi mu pojasnila to. Brandstedter je pokazal na zlato, razmetano po tleh. Ali je to tvoje?

— Da. Toda nočem ga več zakopavati v zemljo, kakor svetopisemski mož. Vse vložim v tvojo trgovino. Ti si bil prvi pameten mož, ki sem ga srečal v tem čudnem novem svetu.

— V mojo trgovino? — je vprašal Brandstedter. — Toda v kateri del moje trgovine? V tovarno za usnjene izdelke, v tovarno likerjev, v brodarstvo, v žago, v papirnico, v založništvo ali v novo ladjedelnico?

— To je vseeno, — je odgovoril blaznež. — Vložil ga tam, kjer je najbolj potreben.

— Tovarna likerjev, tovarna usnjenih izdelkov, brodarstvo, žaga, papirnica, založništvo, ladjedelnica, — je dejal sir Archibald široko odprtih oči. — Brandstedter, pa vendar ne boš te trdil, da sami vse to vodite?

Da opravljate to ogromno delo? — Da, — je odgovoril blaznež. — To dela in upa, da bo mogel to nadaljevati v tem čudnem novem svetu. On je večji blaznež kakor jaz. Povejte mi, ekscelencia, kdaj nastopijo boljši časi?

— Ce bi človek to vedel, — je odgovoril sir Archibald. — Tovarna usnjenih izdelkov, brodarstvo, založništvo, ladjedelnica ... Boljših časov gotovo ne bo, dokler svet ne bo spoznal, da kdor noče delati, tudi ne sme dobro živeti.

— Oho, — je menil blaznež, — to pa lahko še dolgo traja, ubogi Siegfried.

— Treba je delati in čakati, — je dejal Siegfried Brandstedter.

XIII.

Parnik "Niels Ebbesen" je odhajal iz gdanskega zaliva proti severozapadu. Na njegovem krovu so stali trije švedski gospodje. Ko se je Gerdt Lyman vrnil v hotel "Krakov", je končno našel rezultat brzojav, ki jih je pošiljal v svojo domovino.

Dva izmed njegovih nastavljenih akceptantov sta se krepčala s čašicami Kurfürstlicher Magenbitter v pričakovanju, da se pojavi. Poravnala sta njegov račun v hotelu, ga posadila v avto in odpeljala naravnost na parnik, da bi se odpeljala domov.

— Garanti nočejo slišati niti besedice o tem, da bi dobil še kak belič. Izvohali so, da je tu prav blizu Gdanske kvartopirska beznica. Niti za hip niso verjeli, da sedi v mestu pri nogah psihopatičnega Gamaliela. Poslali so naju sem, da bi te pripeljala nazaj. Domov moraš in dovršiti izpite, pa če ti je prav ali ne.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta iste šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za štiri ali pet članov \$6.00 za eno leto ali \$1.20 za eno leto. Ker pa štiri plačajo pri ocenitvah \$1.20 za tednik, se jim šteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini kjer bi rad štiral list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Cifero in Chicago je.....
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vado denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S. N. P. J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem deplačati d vsto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo s datum za to vsto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsto \$.....

1) Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2)..... Čl. društva št.....

3)..... Čl. društva št.....

4)..... Čl. društva št.....

5)..... Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ostane pojasnila